

รายงาน

WESR

Weekly Epidemiological Surveillance Report

ฉบับผนวก / Supplement

เฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ประจำสัปดาห์

สำนักโรคติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข / Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control, Ministry of Public Health.

ISSN 0859-547X

http://epid.moph.go.th/home_menu_20001.html

ปีที่ ๓๕ : ฉบับที่ ๒S : เมษายน - มิถุนายน ๒๕๔๗ Volume 35 : No. 2S : April - June

เมื่อปลายปี พ.ศ. 2546 – 2547 มีการระบาดของไข้หวัดนกในสัตว์ปีกครั้งใหญ่ในภูมิภาคเอเชีย อันได้แก่ ประเทศเกาหลีใต้ อินโดนีเซีย เวียดนาม ไทย ใต้หวัน กัมพูชา ญี่ปุ่น ลาว ปากีสถาน ออสเตรเลีย และจีน และมีการรายงานการเกิดโรคในคนร่วมด้วย ทำให้เกิดผลกระทบหลายด้าน

สำนักโรคติดต่อ กรมควบคุมโรค ที่ได้รับผิดชอบในการเฝ้าระวังการเกิดโรคในคน ได้มีการรวบรวมเหตุการณ์ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องโรคไข้หวัดนก นำเสนอ 4 บท บทแรกเกี่ยวกับสถานการณ์การระบาดของไข้หวัดนกในสัตว์ปีกในประเทศไทย และภูมิภาคเอเชีย บทที่ 2 สถานการณ์โรคไข้หวัดนกในคนในประเทศไทย บทที่ 3 สถานการณ์โรคไข้หวัดนกในคนทั่วโลก ตั้งแต่ที่มีการรายงานการเกิดโรคในคน จนถึงปัจจุบัน บทสุดท้ายแนวทางเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนก

สถานการณ์การระบาดของไข้หวัดนกในสัตว์

ธีรศักดิ์ ชักนำ และเสาวพักตร์ อ้นจ้อย

กลุ่มพัฒนาระบบและมาตรฐานงานระบาดวิทยา สำนักโรคติดต่อ

โรคไข้หวัดนก หมายถึง โรคที่เกิดจากการติดเชื้อไข้หวัดใหญ่ type A ในตระกูล Orthomyxoviridae ซึ่งก่อการให้เกิดการติดเชื้อทั้งในมนุษย์ และสัตว์หลายชนิด เช่น ม้า สุกร แมว นก ไก่ เป็นต้น การเกิดโรคในสัตว์โดยเฉพาะในสัตว์ปีกเกิดขึ้นมานานกว่า 100 ปีแล้ว มีการระบาดเป็นครั้งคราวในหลายประเทศ เช่น อังกฤษ แคนาดา ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา เม็กซิโก และอิตาลี โดยปกติ โรคไข้หวัดนกติดต่อมายังมนุษย์ได้ไม่มากนัก ผู้ป่วยมักมีประวัติสัมผัสกับสัตว์ที่ติดเชื้อ หรือสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมที่มีเชื้อปนเปื้อน คนอาจแสดงอาการป่วยรุนแรงจนถึงขั้นเสียชีวิตได้ สำหรับรายงานการเกิดโรคในคนนั้น พบผู้ป่วยครั้งแรกที่เขตปกครองพิเศษฮ่องกงเมื่อปี พ.ศ. 2540 มีรายงานผู้ป่วย 18 ราย เสียชีวิต 6 ราย ตรวจแยกพบเชื้อ H5N1

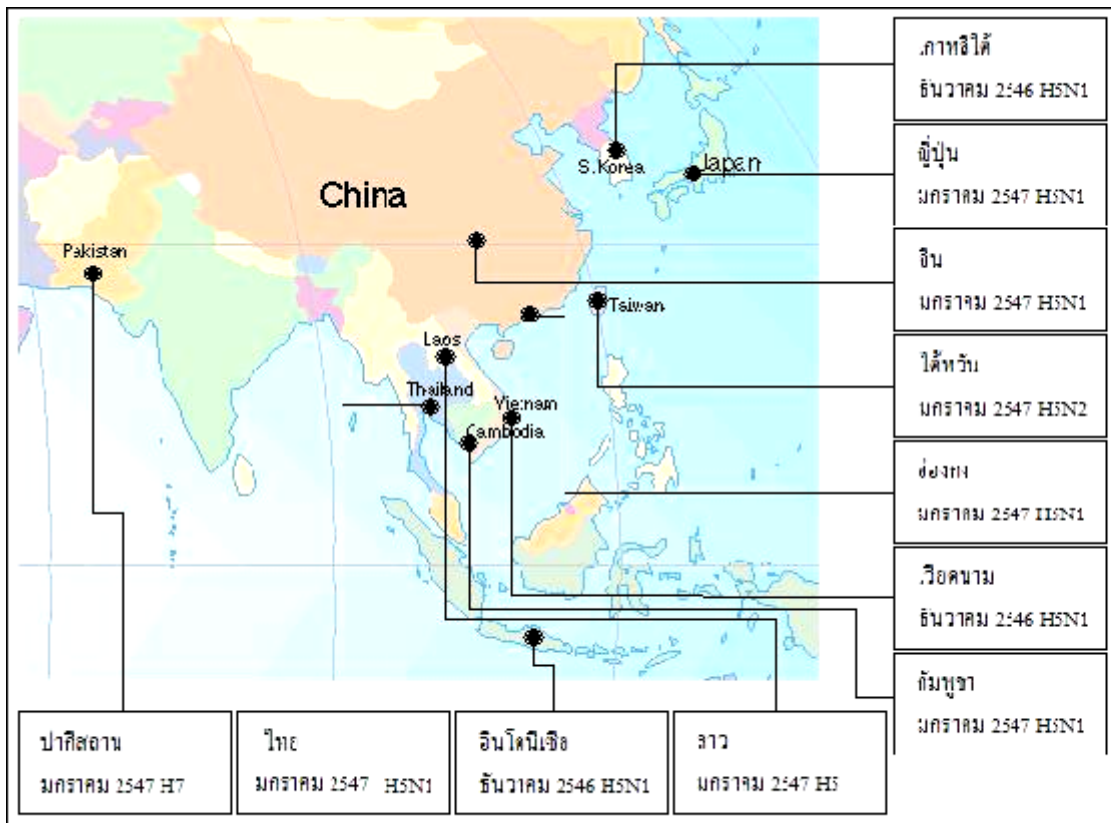
ต่อมาในปี พ.ศ. 2546 ที่ประเทศเนเธอร์แลนด์ มีรายงานผู้ป่วย 83 ราย เสียชีวิต 1 ราย ตรวจแยกพบเชื้อ H7N7 ระหว่างที่มีรายงานพบผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตทั้ง 2 ครั้งนั้น พบว่า มีการระบาดของโรคไข้หวัดนกในสัตว์ปีกที่อยู่ในบริเวณเดียวกัน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 มีการระบาดของไข้หวัดนกในสัตว์เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยมีการระบาดในประเทศสหรัฐอเมริกา จีน ฮ่องกง เนเธอร์แลนด์ เยอรมัน และเบลเยียม จนกระทั่งปลายปี พ.ศ. 2546 – 2547 มีการระบาดของไข้หวัดนกในสัตว์ปีกครั้งใหญ่ในภูมิภาคเอเชีย อันได้แก่ ประเทศเกาหลีใต้ อินโดนีเซีย เวียดนาม ไทย ใต้หวัน กัมพูชา ญี่ปุ่น ลาว ปากีสถาน ออสเตรเลีย และจีน

สารบัญ

◆ สถานการณ์การระบาดของไข้หวัดนกในสัตว์	S21
◆ สถานการณ์โรคไข้หวัดนกในคนในประเทศไทย	S27
◆ สถานการณ์โรคไข้หวัดนกในคนทั่วโลก	S32
◆ แนวทางการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนก	S37

รูปที่ 1 การกระจายของไข้หวัดนกในสัตว์ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2546 – 2547 ในภูมิภาคเอเชีย

ตารางที่ 1 แสดงสถานที่ สายพันธุ์ของเชื้อ และชนิดสัตว์ที่ตรวจพบว่า มีการระบาดของโรคไข้หวัดนกในสัตว์ ระหว่างปี พ.ศ. 2546 - 2547

สถานที่	สายพันธุ์	ชนิดสัตว์ที่พบ
เกาหลีใต้	H5N1	ไก่เนื้อ ไก่ไข่ และเป็ด
อินโดนีเซีย	H5N1	ไก่เนื้อ ไก่ไข่ ไก่พื้นเมือง เป็ด นกกระทา และนกพิราบ
เวียดนาม*	H5N1	ไก่เนื้อ
ไทย*	H5N1	ไก่เนื้อ ไก่ไข่ ไก่พื้นเมือง เป็ด ห่าน ไก่วง นกกระทา นกยูง แมว และเสือดาว
ไต้หวัน	H5N2	ไก่ไข่ และไก่ชนสีพันธุ์พื้นเมือง
กัมพูชา	H5N1	ไก่ไข่ ไก่พื้นเมือง เป็ด และสัตว์ปีกในสวนสัตว์
ญี่ปุ่น	H5N1	ไก่ไข่
ลาว	H5	ไก่ไข่
ปากีสถาน	H7	ไก่ เป็ด ห่าน และนกพิราบ
ฮ่องกง	H5N1	นกเหยี่ยว
จีน	H5N1	ไก่ เป็ด ห่าน และนกพิราบ

หมายเหตุ : * พบผู้ป่วย และเสียชีวิต

ลำดับเหตุการณ์การระบาดของโรคในสัตว์ปีก และมาตรการควบคุมป้องกันโรคในระยะระบาดในประเทศไทย

ระหว่างเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2546 ถึงมกราคม พ.ศ. 2547 มีรายงานการตายของไก่ในฟาร์มหลายจังหวัดทางภาคกลาง เช่น นครสวรรค์ ฉะเชิงเทรา ในขณะที่นั้น กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์แถลงการณ์ว่า มีสาเหตุจากเชื้ออหิวาต์ไก่ (*Pasturella multocida*) และอากาศเปลี่ยนแปลง

ต่อมาในวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2547 สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ กรมปศุสัตว์ตรวจพบการติดเชื้อ H5 ครั้งแรกจากฟาร์มไก่ไข่แห่งหนึ่งที่ตำบลบ้านแหลม อำเภอบางปลาหม้อ จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นผลให้กรมปศุสัตว์มีมาตรการต่าง ๆ อย่างจริงจังเพื่อป้องกันมิให้โรคแพร่กระจายโดยมีมาตรการดังนี้

1. มาตรการทำลายสัตว์และเชื้อโรค เมื่อตรวจพบเชื้อโดยใช้ข้อมูลจากห้องปฏิบัติการ จะทำลายสัตว์ปีกในฟาร์มทั้งหมดในรัศมี 5 กิโลเมตรและทำการฆ่าเชื้อ สำหรับการกำจัดซาก ทำโดยการฝังในหลุมที่มีขนาดลึกอย่างน้อย 5 เมตร วัสดุอุปกรณ์ที่ยังไม่ผ่านการฆ่าเชื้อ ต้องฝังพร้อมซากสัตว์ด้วยเช่นกัน ก่อนฝังซากสัตว์นั้นต้องโรยด้วยปูนขาวและกลบพูนดินให้สูงขึ้นอย่างน้อย 40 เซนติเมตร

2. มาตรการสำรวจ เฝ้าระวัง และสอบสวนทางระบาดวิทยา จะทำการสำรวจและเฝ้าระวังโรคอย่างเข้มข้นในรัศมี 50 กิโลเมตรรอบจุดเกิดโรค โดยมีนิยามของสัตว์ปีกที่สงสัยว่าจะเกิดโรคคือ

- สัตว์ปีกมีอาการป่วยทางระบบหายใจ คือ ไอ จาม หายใจลำบาก น้ำตาไหลมาก หน้าบวม หงอน-เหนียง-หน้าแข้งบวม หรือมีสีเข้มคล้ำ หนังตาบวมหรือตาปิด
- สัตว์ปีกมีอาการทางระบบประสาทและท้องเสีย หรือสัตว์ขุ่นงัน ซึม ไม่กินอาหาร ชูบผอม ไข่ลดหรือไข่มีลักษณะผิดปกติ
- หรือหากไม่พบอาการผิดปกติ แต่ตายกะทันหันเกือบ 100% หรือมีอัตราการตายสะสมประมาณ 40% ภายในช่วงระยะเวลา 3 วัน

หากพบอาการตามที่กำหนดข้างต้น ให้ดำเนินการตามมาตรการควบคุมโรคทันที

3. มาตรการควบคุมโรคประสานงานระหว่างภาครัฐได้แก่ กระทรวงกลาโหม และภาคเอกชนเพื่อการควบคุมโรค

4. มาตรการควบคุมการเคลื่อนย้ายสัตว์ ห้ามการเคลื่อนย้ายสัตว์ปีกทุกชนิด รวมทั้งซาก ผลิตภัณฑ์สัตว์ วัสดุ เครื่องมือจากพื้นที่ที่สงสัยในรัศมี 60 กิโลเมตร

5. มาตรการประชาสัมพันธ์ ทางสื่อต่าง ๆ เพื่อสร้างความตระหนักและความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน

ผลการดำเนินงาน

1. การเฝ้าระวังในครั้งแรก

จากข้อมูลของกรมปศุสัตว์ที่ได้สุ่มตัวอย่าง 95% จากฟาร์มไก่ ทั้งไก่เนื้อและไก่ไข่ทั่วประเทศ และเก็บตัวอย่างจากสัตว์ปีกอื่น ๆ จากฟาร์มและในหมู่บ้าน ส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการรวมจำนวน 75,623 ตัวอย่าง พบเชื้อ 161 ตัวอย่าง จาก 40 จังหวัด (71 อำเภอ) พบเชื้อในไก่พื้นเมือง 107 ตัวอย่าง ไก่เนื้อ 19 ตัวอย่าง ไก่ไข่ 12 ตัวอย่าง เป็ด 11 ตัวอย่าง นกกระทา 9 ตัวอย่าง ห่าน 3 ตัวอย่าง ไก่วง 3 ตัวอย่าง และนกยูง 2 ตัวอย่าง

2. การเฝ้าระวังในครั้งที่ 2

ได้มีการสุ่มตรวจในพื้นที่ที่มีการระบาดเดิม และพื้นที่สงสัยซึ่งมีผลผลิตต่ำหรือมีการตายผิดปกติ โดยเก็บตัวอย่างจากสัตว์ปีกจำนวนประมาณ 8,500 ตัวอย่าง พบเชื้อ 18 ตัวอย่าง จาก 10 จังหวัดที่มีการระบาดเดิม และ 1 จังหวัดที่มีการระบาดใหม่ (ข้อมูล ณ วันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547)

สรุปข้อมูลการระบาดของไข้หวัดนกในสัตว์ปีก ข้อมูล ณ วันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2547 พบว่า มีการระบาดของไข้หวัดนก 189 จุด ใน 41 จังหวัด

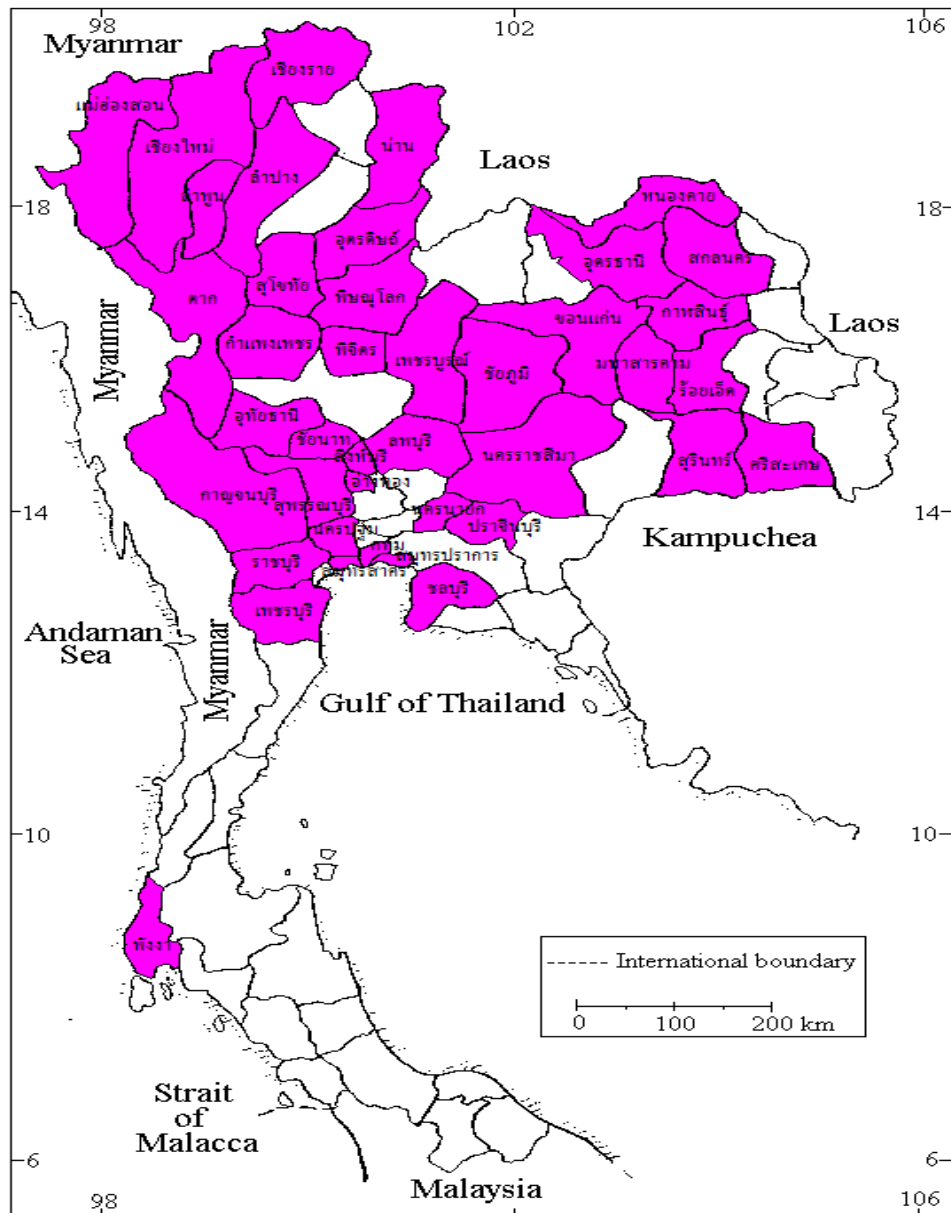
การระบาดครั้งล่าสุด

พบการระบาดของโรคไข้หวัดนกขึ้นอีกครั้งในจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2547 โครงการเลี้ยงสัตว์ทดลอง ภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า มีสัตว์ปีกตายจำนวน 473 ตัว จากทั้งหมด 2,748 ตัว สัตว์ปีกในโครงการดังกล่าวมีทั้งไก่ไข่ ห่าน เป็ดเนื้อ นกกระทาเทศ ไก่ค็อก ไก่เนื้อ ไก่พื้นเมือง และเป็ดไข่ สำนักงานปศุสัตว์เชียงใหม่ได้เข้าไปทำลายสัตว์ที่เหลือพร้อมทั้งฆ่าเชื้อโรค และดำเนินการเฝ้าระวังโรคอย่างต่อเนื่อง

ประเด็นที่ควรพิจารณา

นอกจากการระบาดของไข้หวัดนกในสัตว์ปีกแล้ว ยังมีการตรวจพบเชื้อไข้หวัดนกในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมชนิดอื่น โดยคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ตรวจพบเชื้อไข้หวัดนก H5N1 จากปอดแมว 2 ตัว แมวดังกล่าวมีอาการไข้สูง (106 °F) ขนฟู ซึม ไม่กินอาหาร 3 วัน ก่อนตายอาเจียนของเหลวคล้ายเลือดออกมา หลังจากผ่าซากพบว่า กระเพาะอาหารและลำไส้มีของเหลวคล้ายน้ำคาว มีจุดเนื้อตายหลายจุด และมีเลือดคั่ง ต่อมาน้ำเหลืองที่ลำไส้ขยายใหญ่ ปอดมีเลือดคั่ง และมีจุดคล้ายเนื้อต้มสุกกระจายทั่วไป โดยแมวทั้ง 2 ตัวมีประวัติการกินซากไก่ที่มีการระบาดของไข้หวัดนกในเขตตำบลสามกวางฝือก อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม แต่ไม่พบว่า ผู้ที่เลี้ยงแมวนั้นป่วยเป็นโรคไข้หวัดนก นอกจากนั้นแล้วพบเชื้อ 2 ตัวจากสวนสัตว์แห่งหนึ่ง ซึ่งมีประวัติการกินซากไก่ ต่อมามีอาการไข้ ซึม มีอาการของระบบทางเดินหายใจ ตาย 1 ตัว รักษาหาย 1 ตัว จึงได้ทำการเก็บตัวอย่างเนื้อเยื่อปอดจากสัตว์ที่ตาย และทำ Nasal swab พร้อมทั้งเก็บอุจจาระจากสัตว์ที่รักษาหาย ซึ่งได้ตรวจพบเชื้อไข้หวัดนก H5N1 จากตัวอย่างดังกล่าว

รูปที่ 2 แสดงพื้นที่ประกาศเขตควบคุมโรคระบาดสัตว์ในประเทศไทย พ.ศ. 2547

ตารางที่ 2 พื้นที่ประกาศเขตควบคุมโรคระบาดสัตว์ในประเทศไทย จำแนกตามภาค

ภาคกลาง	
กรุงเทพมหานคร	เขตดุสิต เขตบึงกุ่ม เขตลาดกระบัง
เขต 1	
สมุทรปราการ	อำเภอบางพลี อำเภอพระประแดง
อ่างทอง	อำเภอป่าโมก
เขต 2	
ลพบุรี	อำเภอบ้านหมี่
สิงห์บุรี	อำเภอท่าช้าง อำเภอบางระจัน อำเภออินทร์บุรี อำเภอกำแพงบางระจัน
ชัยนาท	อำเภอมโนรมย์ อำเภอหันคา
นครนายก	อำเภองอกครักษ์
สุพรรณบุรี	อำเภอสองพี่น้อง อำเภอบางปลาหมึก
เขต 3	
ชลบุรี	อำเภอสัตหีบ อำเภอปอทอง** อำเภอบ้านบัว** อำเภอพนัสนิคม**
ปราจีนบุรี	อำเภอบ้านสร้าง
เขต 4	
ราชบุรี	อำเภอเมือง อำเภอบ้านคา อำเภอโพธาราม

ภาคกลาง				
กาญจนบุรี	อำเภอหนองปรือ*	อำเภอนมทวน	อำเภอห้วยกระเจา**	
นครปฐม	อำเภอเมือง*			
สมุทรสาคร	อำเภอเมือง			
เพชรบุรี	อำเภอท่ายาง	อำเภอบ้านแหลม	อำเภอชะอำ**	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ				
เขต 5				
นครราชสีมา	อำเภอประทาย			
สุรินทร์	อำเภอเมือง			
ชัยภูมิ	อำเภอเมือง	อำเภอเกษตรสมบูรณ์*	อำเภอบ้านเขว้า*	
มหาสารคาม	อำเภอเมือง			
เขต 6				
ขอนแก่น	อำเภอเมือง*			
อุดรธานี	อำเภอโนนสะอาด			
หนองคาย	อำเภอนุ่งคล้า	อำเภอศรีเชียงใหม่	อำเภอเมือง	อำเภอท่าบ่อ
กาฬสินธุ์	อำเภอเมือง			
สกลนคร	อำเภออากาศอำนวย			
เขต 7				
ศรีสะเกษ	อำเภอเมือง			
ร้อยเอ็ด**	อำเภอเกษตรวิสัย**			
ภาคเหนือ				
เขต 8				
อุทัยธานี	อำเภอเมือง	อำเภอหนองฉาง	อำเภอบ้านไร่**	
กำแพงเพชร	อำเภอเมือง	อำเภอลอง	อำเภอไทรงาม	อำเภอลานกระบือ
ตาก	อำเภออุ้มผาง			
สุโขทัย	อำเภอศรีสำโรง*			
เขต 9				
อุตรดิตถ์	อำเภอตรอน*	อำเภอพิชัย		
น่าน	อำเภอเฉลิมพระเกียรติ	อำเภอบ่อเกลือ	อำเภอเชียงกลาง	อำเภอปัว
พิษณุโลก	อำเภอเมือง	อำเภอพรหมพิราม	อำเภอวัดโบสถ์	อำเภอชาติตระการ
พิจิตร	อำเภอโพธิ์ประทับช้าง	อำเภอวชิรบารมี		
เพชรบูรณ์	อำเภอเมือง			
เขต 10				
เชียงใหม่	อำเภอสันกำแพง	อำเภอสารภี	อำเภอหางดง	อำเภอจอมทอง
ลำพูน	อำเภอป่าซาง	อำเภอเวียงหนองล่อง		
ลำปาง	อำเภอเมือง			
เชียงราย	อำเภอเมือง			
แม่ฮ่องสอน	อำเภอแม่สะเรียง			
ภาคใต้				
เขต 11				
พังงา	อำเภอตะกั่วป่า*	อำเภอตะกั่วทุ่ง**	อำเภอกะปง**	อำเภอทับปุด**
หมายเหตุ :	* พบการระบาดของไข้หวัดนก รอบที่ 2			
	** พบการระบาดของไข้หวัดนก รอบที่ 2 และเป็นพื้นที่ประกาศใหม่ไม่ซ้ำจุดเดิม			

การระบาดของไข้หวัดนกในภูมิภาคเอเชีย

การระบาดในประเทศเกาหลีใต้

เริ่มพบการระบาดวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2546 การระบาดครั้งแรกเกิดขึ้นในฟาร์มพ่อแม่พันธุ์ไก่เนื้อบริเวณตอนกลางของประเทศ สันนิษฐานว่าได้รับเชื้อไข้หวัดนกจากนกอพยพ ต่อมา มีการระบาดในฟาร์มไก่ไข่และเป็ด รวมถึงมีการ

ระบาดทั้งสิ้น 19 จุด ใน 9 มณฑล ตรวจพบเชื้อ H5N1 โดยมีจำนวนสัตว์สงสัยว่าติดเชื้อทั้งหมด 396,526 ตัว ซึ่งมีจำนวนสัตว์ที่ตาย 82,426 ตัว ถูกทำลาย 311,100 ตัว (ข้อมูลถึงการรายงานการระบาดครั้งสุดท้ายวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2547)

การระบาดในประเทศอินโดนีเซีย

เริ่มพบการระบาดวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2546 พบครั้งแรกในฟาร์มไก่ไข่และฟาร์มพ่อแม่พันธุ์ โดยกระจายในพื้นที่ 11 จังหวัด ครอบคลุมหมู่เกาะชวา บาห์ลี กาลิมันตัน และตอนใต้ของเกาะสุมาตรา จากนั้นได้มีการระบาดในไก่เนื้อ ไก่พื้นเมือง เป็ด นกกระทา และนกฟิราบ ตรวจพบเชื้อ H5N1 โดยมีจำนวนสัตว์สงสัยว่าติดเชื้อประมาณ 20,200,000 ตัว (ข้อมูลถึงการรายงานการระบาดครั้งสุดท้ายวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2547)

การระบาดในประเทศเวียดนาม

คาดว่ามีการระบาดของโรคตั้งแต่วันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2546 โดยมีการระบาดของไข้หวัดนกจากเชื้อ H5N1 ครั้งแรกในฟาร์มไก่เนื้อบริเวณตอนใต้ของประเทศ จากนั้นได้มีการกระจายขึ้นไปทางทิศเหนือ รวมมีการระบาด 1,731 จุด ใน 41 จังหวัด มีจำนวนสัตว์ถูกทำลายทั้งหมด 9,542,696 ตัว (ข้อมูลถึงการรายงานการระบาดครั้งสุดท้ายวันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2547)

การระบาดในไต้หวัน

เริ่มพบการระบาดวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2547 แต่เป็นการระบาดของไข้หวัดนกชนิดรุนแรงต่ำ (low pathogenic avian influenza) H5N2 เริ่มระบาดครั้งแรกในฟาร์มไก่ไข่ และไก่ชนสี่พันธุ์พื้นเมือง รวมมีการระบาด 2 จุด ใน 2 เมือง มีจำนวนสัตว์สงสัยว่าติดเชื้อทั้งหมด 54,666 ตัว และได้ทำลายนกทุกตัวที่อยู่ในพื้นที่การระบาด หลังจากนั้นได้ขยายพื้นที่เฝ้าระวังโรคโดยรอบครอบคลุม 8 เมือง และมีการสุ่มตัวอย่างสัตว์ปีกจำนวน 383,852 ตัว และดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2547 ตรวจไม่พบเชื้อไข้หวัดนก (ข้อมูลถึงการรายงานการระบาดครั้งสุดท้ายวันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2547)

การระบาดในประเทศกัมพูชา

คาดว่ามีการระบาดของโรคตั้งแต่วันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2547 โดยมีการระบาดของไข้หวัดนกเริ่มแรกในฟาร์มไก่ไข่ที่กรุงพนมเปญ จากนั้นได้มีการระบาดในไก่พื้นเมือง ไก่ไข่ เป็ดและสัตว์ปีกในสวนสัตว์ รวมมีการระบาด 10 จุด ใน 4 จังหวัด สาเหตุเกิดจากเชื้อ H5N1 มีจำนวนสัตว์สงสัยว่าติดเชื้อประมาณ 18,424 ตัว ซึ่งมีจำนวนสัตว์ที่ตาย 8,099 ตัว ถูกทำลาย 6,125 ตัว (ข้อมูลถึงการรายงานการระบาดครั้งสุดท้ายวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2547)

การระบาดในประเทศญี่ปุ่น

เริ่มพบการระบาดวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2547 มีการระบาดของไข้หวัดนกเริ่มแรกในฟาร์มไก่ไข่ รวมมีการระบาด 5 จุด ใน 4 เมือง มีจำนวนสัตว์สงสัยติดเชื้อทั้งหมด 256,251 ตัว มีจำนวนสัตว์ที่ตาย 190,004 ตัว ถูกทำลาย 66,247 ตัว สาเหตุเกิดจากเชื้อ H5N1 (ข้อมูลถึงการรายงานการระบาดครั้งสุดท้ายวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2547)

การระบาดในประเทศลาว

คาดว่ามีการระบาดของโรคตั้งแต่วันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2547 โดยมีการระบาดของไข้หวัดนกในฟาร์มไก่ไข่ใกล้กรุงเวียงจันทน์ มีจำนวนสัตว์สงสัยว่าติดเชื้อทั้งหมด 3,000 ตัว มีจำนวนสัตว์ที่ตาย 2,700 ตัว ถูกทำลาย 300 ตัว สาเหตุเกิดจากเชื้อ H5 (ข้อมูลถึงการรายงานการระบาดครั้งสุดท้ายวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2547)

การระบาดในประเทศปาเกีสถาน

คาดว่ามีการระบาดของโรคตั้งแต่วันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2547 โดยมีการระบาดของไข้หวัดนกในฟาร์มไก่ไข่ที่สงสัยว่าได้รับเชื้อไข้หวัดนกจากนกอพยพในกรุงการาจี รวม 3 จุด มีจำนวนสัตว์สงสัยว่าติดเชื้อประมาณ 6,300,000 ตัว สาเหตุเกิดจากเชื้อ H7 (ข้อมูลถึงการรายงานการระบาดวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2547)

การระบาดในเขตปกครองพิเศษฮ่องกง

พบนกเหยี่ยวตาย 1 ตัวในบริเวณ Gold Coast ในวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2547 แต่ไม่พบมีการระบาดในสัตว์ปีกชนิดอื่น เชื่อที่พบคือ H5N1 นกเหยี่ยวดังกล่าวเป็นนกอพยพในช่วงหน้าหนาว ซึ่งในการอพยพแต่ละครั้งจะเข้ามาครั้งละประมาณ 10 - 50 ตัว

การระบาดในประเทศจีน

เริ่มพบการระบาดวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2547 มีการระบาดของไข้หวัดนกในไก่ เป็ด ห่าน และนกฟิราบในมณฑลกว่างซี ซึ่งสงสัยว่าได้รับเชื้อไข้หวัดนกจากนกอพยพ ต่อมามีการระบาดกระจายในพื้นที่ 49 จุด ใน 16 มณฑล มีจำนวนสัตว์ติดเชื้อทั้งหมด 143,100 ตัว ซึ่งมีจำนวนสัตว์ที่ตาย 127,600 ตัว ทางกรมได้สั่งทำลายสัตว์ปีกจำนวนประมาณ 9 ล้านตัว

สาเหตุเกิดจากเชื้อ H5N1 อย่างไรก็ตามคาดว่าประเทศจีนยังมีแหล่งรังโรคไข้หวัดนกคือ นกอพยพอยู่ (ข้อมูลถึงการรายงานการระบาดครั้งสุดท้ายวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2547)

สถานที่ตรวจวินิจฉัยโรคไข้หวัดนกในสัตว์

1. สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน กรุงเทพมหานคร
โทรศัพท์ : 0-2579-8908-14 โทรสาร : 0-2579-8918-19
2. ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคตะวันออก (ชลบุรี) ต.คลองกiew อ.บ้านบึง ชลบุรี
โทรศัพท์ : 0-3874-2116-8 โทรสาร : 0-3874-2120
3. ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคตะวันออกเฉียกเหนือตอนล่าง (สุรินทร์)
โทรศัพท์ : 0-4451-8755 โทรสาร : 0-4451-8755
4. ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคตะวันออกตะวันออกเฉียกเหนือตอนบน (ขอนแก่น) ต.ท่าพระ อ.เมือง
จังหวัดขอนแก่น โทรศัพท์ : 0-4326-1246 โทรสาร : 0-4326-1166
5. ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคเหนือตอนล่าง (พิษณุโลก) อ.วังทอง จ.พิษณุโลก
โทรศัพท์ : 0-5531-2069-73 โทรสาร : 0-5531-2070
6. ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคเหนือตอนบน (ห้างฉัตร) อ.ห้างฉัตร จังหวัดลำปาง
โทรศัพท์ : 0-5422-6978 โทรสาร : 0-5422-1476
7. ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคตะวันตก (ราชบุรี) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จังหวัดราชบุรี
โทรศัพท์ : 0-3226-1884 โทรสาร : 0-3226-1884
8. ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคใต้ (ทุ่งสง) อ.ทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
โทรศัพท์ : 0-7553-8035-6 โทรสาร : 0-7553-8035

เอกสารอ้างอิง

1. กรมปศุสัตว์. มาตรการควบคุมและกำจัดโรคไข้หวัดนก [online]. [cited 2004 Feb. 2]. Available from: URL: http://oie.int/download/AVIAN%20INFLUENZA/A_AI-Asia.htm.
2. งานระบาดวิทยา กลุ่มงานสนับสนุนวิชาการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม. รายงานผลการตรวจผู้สัมผัสโรคที่ติดจากไข้หวัดนกในแมว [เอกสารอัดสำเนา]. นครปฐม: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม; 2547.
3. ฉันทนิย บุระะไทย. ประสบการณ์จาก SARS และไข้หวัดนก. เอกสารประกอบคำบรรยายในการประชุมสัมมนาโรคแห่งชาติครั้งที่ 17; 19-21 พฤษภาคม 2547; กรุงเทพฯ. [เอกสารอัดสำเนา]. [ม.ป.ท.:ม.ป.พ.;ม.ป.ป.]
4. ศูนย์ประสานงานแก้ไขปัญหาโรคระบาดสัตว์ปีก สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. พื้นที่การแพร่ระบาด [online]. [cited 2004 Jul. 14]. Available from: URL: http://www.acfs.go.th/BFlu/Inf_Area/index.html.
5. Office International des Epizooties. Update on avian influenza in animals in asia [online]. [cited 2004 Jun. 4]. Available from: URL: http://oie.int/download/AVIAN%20INFLUENZA/A_AI-Asia.htm.

สถานการณ์โรคไข้หวัดนกในคนในประเทศไทย

วรรณมา หาญเขาวีรกุล

กลุ่มเฝ้าระวังและสอบสวนทางระบาดวิทยา สำนักระบาดวิทยา

ลำดับเหตุการณ์

- กลางเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2546: ข่าวการตายของไก่ในจังหวัดนครสวรรค์ คาดว่าเกิดจากเชื้ออหิวาต์ไก่อีสาน
สำนักระบาดวิทยาได้ดำเนินการติดตามการตรวจหาเชื้อสาเหตุ
- ปลายเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2546: สำนักระบาดวิทยาได้แจ้งเตือนให้มีการเตรียมพร้อมระบบเฝ้าระวังโรคปอดอักเสบ
เพื่อรองรับการระบาดของโรค SARS ระลอกใหม่ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2546
- 26 ธันวาคม พ.ศ. 2546: กรมควบคุมโรคและกรมปศุสัตว์หารือแนวทางแนวทางการป้องกันโรคระบาดจากสัตว์สู่คน
- 7 มกราคม พ.ศ. 2547: สำนักระบาดวิทยาประชุมจัดตั้งระบบเฝ้าระวังไข้หวัดใหญ่ในพื้นที่เสี่ยง 7 จังหวัดภาคกลาง
- 14 มกราคม พ.ศ. 2547: สำนักระบาดวิทยาได้รับรายงานผู้ป่วยสงสัยติดเชื้อไข้หวัดนกแรก
- 23 มกราคม พ.ศ. 2547: กระทรวงสาธารณสุขได้พบผู้ป่วยยืนยันการติดเชื้อไข้หวัดนกในประเทศไทย